

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΑΜΩΝΑΣ, ΣΙΔΜΑ

«Τα χειρότερα έχουν περάσει»

Tns Ειρήνης Γκίνν, gini@boussias.com

Αισιόδοξος, σε καμία περίπτωση όμως αιθεροβάμων, ο Μιχάλης Σαμωνάς δεν παραλείπει να αναφερθεί και στα προβλήματα που πρέπει να λύσουν οι ελληνικές επιχειρήσεις αν θέλουν να προλάβουν το τρένο της ανάπτυξης.

AT A GLANCE

Το τεύχος του CFO agenda που κρατάτε στα χέρια σας είναι αφιερωμένο στην «ελπίδα» της ανάκαμψης και εξόδου από την κρίση. Μετά τα όσα ενδιαφέροντα συζητήθηκαν στη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης των Οικονομικών Διευθυντών (σελίδα 10), ο Μιχάλης Σαμωνάς, Οικονομικός Διευθυντής της ΣΙΔΜΑ δίνει μια πιο αισιόδοξη άποψη για το μέλλον της οικονομίας, προβλέποντας «λθηθαργική» ανάκαμψη σχήματος U - πάντως ανάκαμψη. Στο ίδιο μοτίβο, παρακολουθεί με ενδιαφέρον την πορεία της αγοράς της Κίνας και περιμένει το τρίτο τρίμηνο του 2010 για να «ανασάνει» πιο ελεύθερα.

CFO agenda: Ποια η εκτίμηση σας για την κατάσταση της οικονομίας σήμερα, ένα χρόνο μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers; Θεωρείτε ότι η ελληνική οικονομία επηρεάζεται από τα προβλήματα της αμερικάνικης οικονομίας, καθώς και από το κλίμα αισιοδοξίας στις διεθνείς αγορές; **Μιχάλης Σαμωνάς:** Η ελληνική οικονομία δεν είναι ανεξάρτητη από τις οικονομίες της ευρωζώνης και γενικότερα την παγκόσμια οικονομία. Αρα ίσως πιο σωστά θα ήταν να τη δούμε σε συνδυασμό με τις ευρωπαϊκές οικονομίες. Ακόμα και στο αισιόδοξο σενάριο που η ανάκαμψη θα έχει U shape, οι δομικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας θα την κρατήσουν πίσω για κάποιο διάστημα. Βεβαίως και υπάρχουν κάποια σημάδια ανάκαμψης. Το β' τρίμηνο του έτους σε βασικούς δείκτες επιχειρηματικής δραστηριότητας

παρατηρήθηκε σταδιακή ανάκαμψη σε σχέση με την αρχή του έτους, ακόμη όμως οι επιδόσεις τους υπολείπονται σημαντικά των αντίστοιχων περσινών. Ωστόσο, η Ελλάδα παρουσιάζει, σύμφωνα με διεθνείς οργανισμούς, βασικό έλλειμμα ανταγωνιστικότητας ενώ και η επιχειρηματικότητα διεξάγεται μέσω περιπλοκών διαδικασιών και εμποδίων. Πιστεύω ότι δεν θα δούμε θετικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας πριν από το τρίτο τρίμηνο του 2010, καθώς η αυξανόμενη ανεργία -τον Ιούνιο διαμορφώθηκε στο 8,6% από 7,3% την αντίστοιχη περίοδο του 2008- και οι χρεοκοπίες -έχουν φτάσει στο 1% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος οι «σκασμένες» επιταγές- θα χτυπήσουν πιθανότητα τις τράπεζες οι οποίες θα αποδυναμωθούν και θα καθυστερήσουν την ανάκαμψη.

Αρα συντάσσετε με τους αισιόδοξους ή τους απαισιόδοξους;

Η δική μου εκτίμηση είναι ότι τα χειρότερα έχουν περάσει και σύντομα οι οικονομίες τόσο των ΗΠΑ όσο και των αναδυόμενων αγορών της Ασίας, και ειδικά της Κίνας θα δώσουν το έναυσμα και στις οικονομίες της Ευρωζώνης. Ο ρυθμός βέβαια της ανάκαμψης θα είναι «ληθαργικός», όπως επιβεβαιώνει και πρόσφατη έρευνα που έγινε από το πανεπιστήμιο του Duke μαζί με το CFO Magazine όπου ερωτήθηκαν 1.537 CFOs για τις εκτιμήσεις τους για τις οικονομίες των χωρών τους. Ναι μεν οι πλειονότητα απάντησε αισιόδοξα όσον αφορά την εκτόνωση της κρίσης, αλλά προβλήματα όπως η αυξανόμενη ανεργία και οι μειούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες τους επόμενους 12 μήνες θα έχουν σαν συνέπεια μία «ληθαργική ανάκαμψη». Πιστεύω, όπως ανέφερε και ο Roubini σε πρόσφατο συνέδριο στη Ιταλία, σε μία ανάκαμψη σχήματος U όπου η ανάπτυξη θα παραμείνει κάτω του στόχου, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες οικονομίες για τουλάχιστον 2 έως 3 χρόνια.

Αναφερθήκατε στις ανεπτυγμένες οικονομίες. Θεωρείτε ότι όσα προβλέπονται για αυτές μπορούν να ισχύσουν και στην περίπτωση της Ελλάδας;

Σίγουρα από τα εμφανέστερα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας είναι το τεράστιο δημόσιο χρέος της (πάνω από 273 δις ευρώ) και ο ελλειμματικός προϋπολογισμός της. Ταυτόχρονα η υποβάθμιση του ελληνικού δημοσίου από τη Fitch θα κάνει ακόμα πιο ακριβό το χρήμα με αποτέλεσμα οποιαδήποτε περιθώρια ελιγμών να είναι περιορισμένα. Ο διεθνής οίκος αξιολόγησης προβλέπει ότι το έλλειμμα και το δημόσιο χρέος θα αυξηθούν στο 6% και το 106% του ΑΕΠ αντίστοιχα το 2009. Τέλος, η Ελλάδα παρουσιάζει βασικό έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, με το World Economic Forum (WEF) συμφωνά με το

διεθνή δείκτη ανταγωνιστικότητας (Global Competitiveness Index, 2009-2010) να την κατατάσσει στην 71η θέση από 133 χώρες και την παγκόσμια τράπεζα στην έκθεση «Doing Business» να την κατατάσσει στην 109η θέση στις 183 χώρες.

Ωστόσο, υπάρχουν παραδείγματα όπου μπορεί να αξιοποιηθούν διάφοροι πόροι για την ανάπτυξη της οικονομίας, όπως η αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας, η υλοποίηση προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων για τη μείωση του δημόσιου χρέους -δημοσίων οργανισμών όπως ο ΟΠΑΠ ή η ΕΥΔΑΠ-, η προώθηση των προκηρύξεων για έργα και δράσεις που έχουν ενταχθεί στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς αξίας περί τα 20 δις. ευρώ και βεβαίως η εφαρμογή δράσεων για τη μείωση της φοροδιαφυγής.

Η πορεία των αγορών θα εξαρτηθεί και από το πώς θα κινηθεί η επιχειρηματική πίστη. Ποιες είναι οι δικές σας εκτιμήσεις;

Αυτό που περιμένω είναι, με την αποκλιμάκωση της κρίσης, να αποκατασταθεί και το κόστος δανεισμού σε επίπεδα πριν την κρίση. Το γεγονός ότι το euribor είναι πεσμένο και έχουν οι εταιρείες μικρότερο κόστος δεν ισχύει για όσες είχαν αντισταθμίσει τον κίνδυνο ανόδου των επιτοκίων τα προηγούμενα χρόνια. Μάλιστα, αν κρίνω από την περίπτωση της εταιρείας μας, όντως με κάποιες τράπεζες όπου προσπάθησαν να εκμεταλλευτούν τη συγκυρία και μας ανέβασαν τα spread κατακόρυφα, υπήρξαν σημεία τριβής που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις μελλοντικές μας σχέσεις. Περιμένω από τις τράπεζες να προμηθεύουν με χρήματα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και όχι μόνο αυτές που είναι σίγουρες ότι δεν θα χάσουν λεφτά. Δεν θέλω να δανείζουν τη ΣΙΔΜΑ αλλά τους πελάτες μας γιατί σε διαφορετική περίπτωση το ρόλο της τράπεζας αναλαμβάνουν οι εταιρείες με την εκτεταμένη πίστωση που αναγκάζονται να δίνουν για να καλύψουν την έλλειψη ρευστότητας.

Who is who

Είναι ο Οικονομικός Διευθυντής του ομίλου ΣΙΑΜΑ από το 2004. Ξεκίνησε την καριέρα του στον ΟΤΕ το 1997 σαν μηχανικός πωλήσεων στο τμήμα των 400 μεγαλύτερων επιχειρησιακών πελατών του Οργανισμού. Το 1999 μεταπήδα στην Vodafone στο τμήμα επιχειρησιακής ανάπτυξης και στρατηγικού σχεδιασμού ως οικονομικός αναλυτής με αντικείμενο την αξιολόγηση επιχειρησιακών πλάνων για την επέκταση των δραστηριοτήτων της εταιρείας. Ένα από αυτά τα πλάνα υλοποιείται σε συνεργασία με τη Γαλλική Vivendi με την επωνυμία Vizzavi και το 2000 αναλαμβάνει τα καθήκοντα του διευθυντή οικονομικού προγραμματισμού της νεοσύστατης θυγατρικής της Vodafone. Το 2001 προάγεται σε οικονομικό διευθυντή. Στη θέση αυτή παραμένει μέχρι και τις αρχές του 2004 όπου η Vizzavi απορροφάται από τη Vodafone. Το 2004, έχοντας ήδη 7 χρόνια στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών κάνει στροφή στο μεταποιητικό και εμπορικό κλάδο του Χάλυβα αναλαμβάνοντας την οικονομική διεύθυνση της ΣΙΑΜΑ. Είναι πιστοποιημένος από το Chartered Institute of Marketing (CIM), της Μ. Βρετανίας και κάτοχος του CIM - Professional Post Graduate Diploma in Marketing καθώς και από την επαγγελματική ένωση ορκωτών λογιστών της Αγγλίας (ACCA - Association of Chartered Certified Accountants).

Η πρόσφατη οικονομική κρίση έδωσε μεγάλη έμφαση στη διαχείριση κινδύνων από τις επιχειρήσεις. Θεωρείτε ότι, με αυτήν την επιφυλακτικότητα, δημιουργούνται συνθήκες επιβράδυνσης μιας ενδεχόμενης ανάκαμψης;

Το επιχειρηματικό ρίσκο χωρίζεται σε πολλές κατηγορίες, όπως είναι η επιλογή των κατάλληλων συνεργατών, η φερεγγυότητα των πελατών που θα έχει η επιχείρηση, ο τρόπος χρηματοδότησης, τα προβλήματα που προκύπτουν από ελλείψεις εσωτερικούς ελέγχους και τέλος το εξωτερικό περιβάλλον. Πιστεύω ότι βελτιώσεις θα υπάρξουν σε κινδύνους συναφείς με αυτούς που αναδύθηκαν από την κρίση. Για παράδειγμα, στον τρόπο χρηματοδότησης των επιχειρήσεων -βραχυπρόθεσμος σε σχέση με μακροπρόθεσμο δανεισμό ή τι covenants δέχονται να υπογράψουν στις συμβάσεις τους οι εταιρείες- καθώς και στον τρόπο αξιολόγησης της φερεγγυότητας των πελατών τους. Από μία πρόσφατη έρευνα της Hellastat μόνο ένα 5% των εταιρειών έχουν τμήματα πιστωτικού ελέγχου με αποτέλεσμα η παροχή πίστωσης να γίνεται ad hoc.

Ποιος είναι ο ρόλος του Οικονομικού Διευθυντή στην εκμετάλλευση των ευκαιριών που δημιουργεί η κρίση ή και στην έξοδο από αυτήν - όταν, κάποια στιγμή, η ανάκαμψη προκύψει;

Οι βασικότερες ευθύνες του Οικονομικού Διευθυντή, σε περιόδους κρίσης, κατά τη γνώμη μου, κατά σειρά προτεραιότητας είναι οι ακόλουθες:

- Αναδιοργάνωση των διαφόρων τμημάτων της εταιρείας με σκοπό την περικοπή εξόδων
- Περικοπή των κεφαλαιουχικών δαπανών στις απολύτως απαραίτητες
- Μείωση του δανεισμού με την κατάλληλη διαχείριση των κεφαλαίων κίνησης έτσι ώστε να βελτιωθεί η κεφαλαιακή διάρθρωση του ισολογισμού, και τέλος

- Αξιολόγηση και αναδιοργάνωση του χαρτοφυλακίου των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών στα περισσότερα κερδοφόρα ακολουθώντας το αγγλικό motto «less is more».

Τώρα, όσον αφορά τη μετά κρίση εποχή, θα έδινα προτεραιότητα στην πρόσληψη ταλέντων που λόγω των αναδιαρθρώσεων των εταιρειών υπάρχουν διαθέσιμα και σε λογικό κόστος καθώς και στην αξιολόγηση ευκαιριών εξαγοράς μεριδίου του ανταγωνισμού μέσω πιθανών συγχωνεύσεων.

Πιστεύετε ότι μια ενδεχόμενη ανάκαμψη θα βρει απροετοίμαστες επιχειρήσεις που προέβησαν σε κινήσεις αποεπένδυσης;

Σίγουρα οι παραπάνω κινήσεις μπορούν να γυρίσουν μπουίμεραγκ σε μια πιθανή ανάκαμψη αλλά εξαρτάται από το ύψος των περικοπών και της αποεπένδυσης σε σχέση με τη μείωση της ζήτησης στα προϊόντα ή υπηρεσίες της κάθε επιχείρησης.

Για παράδειγμα, για τον κλάδο που δραστηριοποιείται η ΣΙΑΜΑ, ο κλάδος του χαλυβα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο τρέχει με μείον 30%. Στο ίδιο μήκος κύματος βρίσκεται και η ΣΙΑΜΑ. Εμείς περιορίσαμε το εργατικό δυναμικό κατά ένα 10% χωρίς να πειράξουμε καίριες θέσεις όπως οδηγούς παραγωγής ή θέσεις από τα γραφεία.

Επίσης, κρατήσαμε τις επενδύσεις σε ένα ελάχιστο επίπεδο (με τις κατάλληλες προσθήκες & βελτιώσεις των μηχανών παραγωγής), ώστε να μην διαταραχθεί η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πελάτες μας. Αν οι περικοπές είναι μεγαλύτερες από τη μείωση της ζήτησης τότε σε περίοδο ανάπτυξης θα είναι δύσκολο, χρονοβόρο και κυρίως δαπανηρό να καλυφθούν οι εν λόγω θέσεις. Επίσης, σε ένα υποθετικό σενάριο ταχείας ανάκαμψης της οικονομίας, όπου οι ανάγκες σε κεφάλαια κίνησης θα παρουσιαστούν αυξημένες, θα είναι δύσκολη η εξασφάλιση επιπλέον κεφαλαίων για επενδύσεις. ☺

